

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 940944/17

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד, הרב מאיר קאהן, הרב יעקב מ' שטיינהויז

התובעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד ליהיא כהן-דמבניסקי)

נגד

הנתבע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד ורדה בן דוד)

הנדון: פטור אב ממזונות ילדים בגין ניכור הורי

החלטה

בפנינו תביעת אב לראיית בתו.

למעשה, האב מבקש לפגוש את בתו, אותה כמעט לא זכה לפגוש כלל מיום הוולדה; ועד לחידוש הקשר, מבקש לשלול מהאם את דמי מזונות ילדים, קרי – שלא לחייבו בכך.

ונזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום י"א בכסלו תש"פ (9.12.19):

תגובת האב נקראה.

אף תגובת האם התקבלה קודם לכן.

נראה כי שני הצדדים מסכימים עקרונית עם ההמלצות של מכון שלם לפנות להליך טיפולי.

באשר לטענות האב האמורות בפתח תגובתו, ראו האמור בהחלטת בית הדין מיום א' בסיון תשע"ט (4.6.19), כך שאמירת בית הדין כבר נאמרה.

ברם, לשם מימוש ההליך הטיפולי בפועל, כולל בחינת חיוב המזונות, ייקבע דיון נוסף בפני הרכב מלא.

כיום, טוענת באת כוח האב: ניתן דו"ח מאת מכון שלם, וטענות האם שאין ניכור הורי, זה ניסיון עלוב. האב לא הצליח לדבר עם הבת. אך בדו"ח גם נרשם שצריך את ברכת הדרך של האם. אז אם האם מוכנה לקשר טוב, ואם לא, נחשוב איך גורמים לה לעשות זאת. בקשנו שלא יהיו מזונות כל עוד אין קשר, והאם תחויב לשלם את הוצאות הטיפוליים, וכן פיצוי כספי של 2000 ש"ח עבור כל חודש שהאב לא יראה את הבת. יש המלצה שבית הדין ימנה מומחה או ברווחה. יש מומחית ד"ר רידנסון שהיא מומחית לטיפול בניכור הורי. האם הציעה בעבר שהאב לא יראה את הבת ולא ישלם מזונות.

מגיבה באת כוח האם: מכון שלם לא קבע שיש ניכור הורי, ובית הדין שלח למכון שלם שם נקבע שהאב הוא אדם שנוהג בצמצום והימנעות, ונוטה להימנע מקשר קרוב. כן קבע המכון שהתנהלותו החברתית של האב פאסיבית והצמצום הרגשי מקשה עליו להתקרב לאחר. שיש לו ענין נמוך בהבנת עצמו. הייתה תגובת כעס מהאב, וניתן לשער שהקושי ביצירת יחסים נובע אף

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מהעדר קשר בשנים האחרונות עם הבת, ואין קרקע פורייה ליצירת קשר, כך שזה לא בגלל האם. לא נרשם שם שיש ניכור הורי. ולכל היותר יש לאם קושי להעביר מסרים שמעמידים את הבת בקונפליקט נאמנות. לא ידוע לי שהאם הציעה הצעות שהאב לא יראה את הבת תמורת מניעת מזונות ומשא ומתן זה חסוי. בעבר האב שילם מזונות והאב לא ראה את הבת. האם בקשה לחדש את התיק. אין מקום להורות על הפחתת מזונות, ויש מקום להגדיל את המזונות. הבת בגיל 6. לפי בית המשפט העליון, כדי להפחית מזונות יש לנהוג בזהירות וריסון. לא ערערנו על החלטת בית הדין ששללה מזונות כי לא היה לה כסף לכך. אך הבת נפגעת. האם סיפרה על אלימות וזה מביא אותה לחרדות וניתן להבין זאת. נבקש הליך טיפולי במסגרת קופת חולים. אם האב רוצה מטפל פרטי, שהוא ישלם. נבקש שהמזונות יוחזרו. בכוח זה לא ילך.

למעשה, לא החל כל הליך טיפולי לשם חידוש הקשר, חרף המלצה מכון שלם לכך.

לשני ההורים נתנה זכות התגובה, ושניהם ביקשו שלא להגיב.

באת כוח האב מגיבה: לבת מעולם לא היה קשר עם האב. בהתחלה הוא רק נלחם כדי להתחיל קשר. אישיות האם מתוארת בדו"ח, וזה מעיד שלא הייתה אלימות בנישואין. לא אקרא את כל הפרק על האם, האב לא מסוכן ולא צריך פיקוח.

כאמור, באשר לטיפול לשם חידוש הקשר, באת כוח האב מבקשת טיפול פרטי ובאת כוח האם מבקשת טיפול דרך קופת חולים.

עד כאן עיקרי טענות הצדדים ההדדיות.

ובכן, ההתנהלות הבעייתית של האם באשר לניתוק הבת מהאב כבר תוארה באריכות במסגרת החלטת בית הדין מיום א' בסיון תשע"ט (4.6.19).

למעשה בפנינו תסקיר הרווחה ב' מיום כ"ה באייר תשע"ז (21.5.17), בו נרשם בין השאר כי לאור התנהלות האם במרכז הקשר, הופסקו המפגשים במרכז הקשר. וכן נרשם שם כי האם והוריה מסרבים לשתף פעולה עם הנחיות עו"ס מרכז הקשר בהסתת הילדה כנגד האב, וכן שהמסרים המועברים לילדה על ידי האם והוריה, בין אם גלויים ובין אם סמויים, מבטלים את מקומו של האב בחיי הילדה ומרחיקים את הילדה מאביה. וכן שכבר עתה ניכרים סימנים של ניכור הורי. כרשום שם, הילדה לא קוראת לאביה אלא "האיש הזה", מסרבת להיכנס לחדר בו האב נמצא ומצויה בסערת רגשות לפני כניסתה לחדר. וכן נרשם כי העו"ס מתרשמים שהילדה נמצאת במצוקה ובמתח רב הנובעים בעיקר מהתנהלות האם והוריה. כן נרשם שהאם חייבת להיות בהליך של הדרכה הורית. כן נרשם שיש להחזיר את המפגשים בין האב לבתו במסגרת מרכז הקשר במתכונת שהייתה בעבר, אחת לשבוע.

כן בפנינו תסקיר מאוחר יותר של גורמי הרווחה ב' מיום כ"ו בחשוון תשע"ט (4.11.18), שם נרשם כי בתסקיר קודם נרשם כי קיים ניכור הורי קשה המתבטא בסירובה של [נ'] להיות בקשר עם אביה. סרבנות הנובעת מהסתת האם והוריה, והמציאות הזאת היא הרסנית לבת, ויש להפנות את ההורים ובתם לאבחון תחת גוף טיפולי של מכון שלם. לכן ממליצים להפסיק את המפגשים במרכז קשר ולהפנות את ההורים לטיפול מערכת.

כן נצטט האמור בהחלטת בית הדין הגדול מיום כ"ה בסיון תשע"ט (28.6.19):

לאחר עיון בתיק ובתיק האזורי ובפרט בעדכון מרכז הקשר מיום ד' בניסן תשע"ח (20.3.18) נראה לדחות את הבקשה.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לא יעלה על הדעת כי האם תכשיל פעם אחר פעם את הסדרי הראיה שנקבעו בין האב לבת, תציף את הבת במטען שלילי כלפי אביה מולידה, ואחר כך תבוא לבית הדין ותטען כי מאחר וכן, הדבר יגרום נזק לבת, ועל כן יש להורות על הפסקת המפגשים.

במצב דברים זה על בית הדין להתנהל בתקיפות הנדרשת כדי למנוע מצב של ניכור הורי, וכדי שלא יצא חוטא נשכר, וודאי שאין לאם כל זכות טענה בעניין.

מה שכן עומד לפני זהו החשש לבת וזאת לאור דברי העו"ס כי המשך הפגישות מטיל עליה עומס רגשי כבד.

לאחר שיקול הדעת נראה לי כי לעת עתה אין מקום להתערב בהחלטת בית הדין האזורי, ובפרט לאור ההוראות החדשות שנתן בית הדין לפיהן נאסר על האם לשהות במרכז הקשר בשעת הפגישות. אולם מאחר וקיים צורך להיות עם יד על הדופק לגבי מצבה של הקטינה, על כן מבוקש כי העו"ס של מרכז הקשר תעדכן את בית הדין האזורי כל 14 יום על הקורה במפגשים ובית הדין האזורי יבחן עדכונים אלו וייתן החלטות בהתאם.

כך שנשיא בית הדין הרבני הגדול, החתום על החלטה זו, כבר כתב ש"על בית הדין להתנהל בתקיפות הנדרשת כדי למנוע מצב של ניכור הורי, וכדי שלא יצא חוטא נשכר".

כן נצטט האמור בהחלטת בית הדין (בהרכב קודם) מיום ג' באייר תשע"ח (18.4.18):

לפנינו הודעת פקה"ס בעניין המפגשים במרכז הקשר. לפנינו גם בקשת האם בעניין המפגשים.

בית הדין מזועזע מהתנהגות האם במפגשים כפי שמתארת פקה"ס, היא צועקת על האב בנוכחות הבת, יושבת עימה על מדרגות מרכז הקשר ולא משתפת פעולה כלל עם פקה"ס וכו'. אם כנים הדברים עולה תמיהה גדולה על תיק המזונות שפתחה האם ובו היא מבקשת הגדלת מזונות: מחד גיסא היא מונעת מהבת קשר עם האב ומאידך גיסא מבקשת ממנו כסף.

לעת עתה, עד להחלטה אחרת, מקפיא בית הדין את חיוב המזונות של האב. האם רשאית להגיב על דברי פקה"ס והדברים גם יידונו במועד הדיון הקרוב בחודש מאי.

כך שאף בית הדין הרבני האזורי הביע זעזוע מהתנהלות האם הקשה.

כן נצטט האמור בהחלטת בית הדין מיום ה' בתמוז תשע"ח (18.6.18):

לפנינו בקשת באת כוח האם לעכב את ביצוע החלטות בית הדין בעניין הסדרי הראייה. לדבריה יש להפסיק אותם לאלתר לאור המלצת פקה"ס כי אין מקום להמשיך אותם בגלל העומס הנפשי הכבד שהם גורמים לבת [נ]. כעת מוגשת בקשת רשות ערעור לבית הדין הגדול על החלטה זו.

בית הדין דוחה את הדברים על הסף: לא ייתכן שהאם תסית את הבת, תתנהג כפי שהתנהגה במרכז הקשר, תצעק ותעשה סצנות מביכות, ותקבל פרס על מעשיה. צדקו עובדי מרכז הקשר שיש קושי בהמשך המפגשים, או ליתר דיוק המפגשים שאינם יוצאים לפועל, במרכז הקשר, אך עם זאת לא יעלה על הדעת שהאם תקבל פרס. עליה להבין שהבת היא גם בתו של האיש ולא רכוזה הפרטי, ועליה להימנע בכל תוקף מלערב את הבת בסכסוך שלה עם האיש.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

החלטת הפסקת המזונות מוצדקת מאוד בנסיבות אלו. יתרה מזאת, בית הדין סבור שיש להשית על האישה חיוב כספי על כל מפגש שהאיש בא ויוצא במפח נפש. בית הדין מורה שבזמן המפגשים במרכז הקשר תעזוב האם את הבת בידי פקה"ס ותצא ממרכז הקשר. אם לא תעשה כן יחייב אותה בית הדין ב-400 ש"ח על כל מפגש כזה. על פקה"ס לדווח לביה"ד על המפגשים.

על מזכירות ביה"ד לשלוח החלטה זו גם לפקה"ס.

דהיינו, אף בית הדין האזורי, בהחלטה אחרת, הביע את דעתו באופן נחרץ על התנהלותה השלילית של האם.

כל החומרים שבפנינו עד כה, מהחלטות בית הדין האזורי ונשיא בית הדין הגדול, ועד לתסקירי הרווחה, מצביעים על ניכורי הורי חמור בתיק, ועל ניסיונות תמידיים של האם למניעת המפגשים של האב עם הבת. וכבר הורחבו הדברים במסגרת החלטת בית הדין מיום א' בסיון תשע"ט (4.6.19).

ועוד נזכיר האמור בהחלטת בית הדין מיום א' בסיון תשע"ט (4.6.19):

עד כאן עיקרי הצדדים בדיון ועיקרי התנהלות הדיון עד כה.

ובכן, בית הדין מבקש לקצר את ההליך. בית הדין סבור כי לאור כל האמור מעלה - החלטות בית הדין ותסקירי הרווחה, אכן המצב הנתון הוא שישנו ניכור הורי חמור והסתת הבת על ידי האם, וזהו המקור לחרדות הבת מאביה. לא מתקבל על הדעת שהבת תפחד מאביה, אותו היא לא הכירה מעולם. כל התסקירים והחלטות בית הדין מצביעים מפורשות על כך.

משכך, בית הדין פונה למכון שלם להשתדל להימנע מכל אבחון או בדיקה שאינם נצרכים דים, להסתמך על דוחות הרווחה שניתנו לאחר תהליך ארוך מאוד במרכז הקשר, לצאת מתוך נקודת הנחה שאכן זהו המצב, שהאם היא הגורמת לניכור ולניתוק בין האב לבת, ולהתקדם ככל שניתן במהרה לחידוש הקשר בפועל.

מבוקש עדכון ממכון שלם בתוך 30 יום היכן מצוי ההליך מבחינתם, ובהתאם למבוקש מעלה.

בכל מקרה, בית הדין אינו סבור כי יש צורך בבדיקה למסוגלות הורית, כפי הצהרת עו"ס הרווחה.

לסיום פרק זה נעיר – בית הדין התרשם מהפן המקצועי ומהישרה של עו"ס הרווחה ב', ואינו מקבל את טענות האם שהושמעו כלפיה או כלפי מי מעובדי הרווחה. בית הדין מעניק לעו"ס גיבוי מוחלט לעבודתה ולהתנהלותה. לאור כל התיאורים שנאמרו על האם, המנסה להרחיק את הבת מאביה בכל דרך, כמתואר לעיל בהרחבה, בית הדין מתרשם כי אף טענות האם כנגד עובדי הרווחה, הם במסגרת התנהלות זו, ודי בכך.

וכך נרשם שם באשר לשלילת מזונות הבת מהאם:

מזונות הבת

באשר לבקשת באת כוח האב לשלילת מזונות הבת, בית הדין עיין בהחלטת בית הדין מיום ג' באייר תשע"ח (18.4.18) להקפאת חיוב המזונות, ולא מצא החלטה אחרת לביטול ההחלטה הנ"ל. אף החלטת בית הדין מיום ה' בתמוז תשע"ח (18.6.18) מאשררת החלטה זו. ברם, הצדדים רשאים להציג החלטה

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

מאוחרת יותר, ככל שהם מכירים כזו. בית הדין מבהיר כי החלטת בית הדין מיום ה' בטבת תשע"ט (13.12.18) בהרכבו החדש, לא באה לבטל את ההחלטות הנ"ל באשר להקפאת המזונות, ומשמעות ההחלטה הנ"ל היא שהחלטות בית הדין באשר למזונות הבת אינן סופיות, ותמיד יכולות להשתנות לאור התקדמות ההליך ושיתוף הפעולה מצד שני ההורים, אך לא באה לבטל כל החלטה קודמת המקפאה את חיוב המזונות.

משכך, לאור ההחלטות הנ"ל הקודמות, בית הדין סבור כי חיוב המזונות של האב מוקפא בשלב זה.

אף לאחר שמיעת עמדת שני הצדדים ומקרא החומר שבתיק והמצוטט מעלה, בית הדין סבור כי ההחלטה להקפאת מזונות במצב הנתון, בו האם מנכרת את הבת מהאב, הינה החלטה מוצדקת ואף מתבקשת בנסיבות העניין.

ברם, כבקשת באת כוח האב, האב רשאי להגיב באשר להמשך חיוב המזונות, האם יש להמשיך ולהקפואו או שמא לאו, ובקשתו תועבר לתגובת האם כמקובל.

בכל מקרה, אף אם האב לא ימציא בקשתו, האם רשאית להגיב לאמור בתוך 14 יום.

באשר לבקשת האם להגדלת מזונות; כפי הרמוז בהחלטת בית הדין מיום כ"ז בניסן תשע"ט (2.5.19) ולאחר שמיעת עו"ס הרווחה ושמיעת שני הצדדים, אין מקום כעת להגדיל המזונות לאור הניכור ההורי הקשה שנצפה עתה בפניו מצד האם, הגורמת לכך שהאב לא יפגוש בבת, ובית הדין לא יעסוק בתביעה זו כלל בשלב זה. בנוסף, כאמור לעיל, מזונות הבת מוקפאים כעת בהתאם להחלטות בית הדין המצוטטות מעלה, כך שאין מה לדון בהגדלת מזונות, כשאין חיוב מזונות בפועל.

העתק החלטה זו יועבר לעו"ס הרווחה ב' וכן למכון שלם.

כך שלבית הדין אין ספק כי האם היא הגורמת לכך שאין לאב כיום קשר עם הבת, ובשל כך אף נשללו ממנה מזונות הבת.

ונזכיר אף מתוך האמור בחו"ד מכון שלם מיום י' באלול תשע"ט (10.9.19) תחת הכותרת "דיון והמלצות" (עמוד 29 לדו"ח).

וכך כתבו אודות האב (עמוד 30):

ביחס לאב, התרשמנו כי מדובר באדם נורמטיבי אשר בזכות משאבי ההתמודדות העומדים לרשותו מסוגל לנהל חיים מספיק מאורגנים ומסתגלים. ניכרים אצלו דפוסי חשיבה והתנהלות נוקשים אשר עשויים להעיב על טיב היחסים שיוצר עם הסביבה ונראה כי בחינת דפוסי ההתמודדות שלו, כגון בהליך טיפולי, עשויה להטיב עמו. בה בעת הממצאים אינם מצביעים על רמת דחף חריגות או כשלים בשליטה העצמי. לא התרשמנו מקיומו של סיכון ביחס לקטינה מעבר למה שניתן לצפות אצלה (צ"ל אצל) הורה הנמנה עם האוכלוסייה הנורמטיבית.

כך שחוות הדעת ביחס לאב, חיובית בכללותה.

וכך כתבו שם אודות האם (עמוד 30):

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ביחס לאם, התרשמנו כי מדובר באישה נבונה, בעלת משאבי התמודדות ויכולות תפקודיות ברמה טובה מאוד. ניכר כי היא מושקעת בהורות ומשתדלת לזהות ולהיענות לצרכיה של [נ'], כפי שהיא וראה אותם. בה בעת, ראינו אישה אשר מפאת אפיונה האישיותיים מתקשה לעשות את המעבר הנחוץ מראיית האב כבן זוג שאכזב לבין ראייתו כשותף בהורות. היא מתקשה להפריד בין הכעס שלה כלפי האב לבין הצורך ההתפתחותי של [נ'] לקיים מערכת יחסים נורמטיבית עם שני הוריה. יכולתה לראות את חלקה בקונפליקט ואת השפעתה על יחסה של [נ'] לאביה מרשימה כבלתי מפותח ומוכחשת. ממצאי האבחון של האם עולה שאלה משמעותית באשר ליכולתה להימנע מלהעביר במודע או לא במודע מסרים העלולים להעמיד את הילדה בקונפליקט נאמנויות.

כך שחוות הדעת באשר לאם, בכללותה אינה חיובית; וניכר מהאמור כי האם, בהתנהלותה, עלולה לגרום לאי חידוש הקשר בין האב לבת.

וכך נרשם שם בסיכום הדברים (עמוד 30):

לסיכום, המצב הנוכחי, בו הקשר עם האם הוא סימביוטי והקשר עם האב בלתי קיים, מנוגד בתכלית לצרכיה ההתפתחותיים של [נ']. [נ'] אינה זקוקה להורה אחד אידיאלי אלא לשני הורים טובים דיים. האם, חרף השקעתה האינטנסיבית בהורות, אינה יכולה למלא פונקציה של שני ההורים ביחס ל[נ'] בעוד שהאב בהחלט עשוי להוות עבור [נ'] דמות הורית מטיבה, מבלי לערער על המקום החשוב של האם. הממצאים מצביעים על צורך בהתערבות טיפולית משפחתית אשר מטרתה הפסקת המצב שהוא בגדר סיכון התפתחותי עבור [נ'] ובניית קשר עם האב. יודגש כי חרף מאמצי אנשי הטיפול ולו המקצועיים ביותר, ספק אם ניתן יהיה לצפות לשנוי מבלי ברכת הדרך מצד האם לקשר בין [נ'] לאביה. על האם להבין כי דווקא בהיותה נותנה ברכת הדרך שכזו תאפשר לה להיות הורה טוב יותר עבור בתה ולהיענות טוב יותר לצרכיה.

כך שאף בסיכום הדברים מוגשת האמירה כי ככל שהאם תערים קושי במפגשי הבת עם האב, היא פוגעת בעיקר בבת, או במילים שלהם: "יודגש כי חרף מאמצי אנשי הטיפול ולו המקצועיים ביותר, ספק אם ניתן יהיה לצפות לשנוי מבלי ברכת הדרך מצד האם לקשר בין [נ'] לאביה. על האם להבין כי דווקא בהיותה נותנה ברכת הדרך שכזו תאפשר לה להיות הורה טוב יותר עבור בתה ולהיענות טוב יותר לצרכיה".

כן נזכיר אף האמור בעמוד 14 לדו"ח מכון שלם אודות האם:

"היא מתקשה להתמודד עם הצפה של תחושות כעס כלפי האב, ובשל כך יכולתה במצבי מצוקה להיות ערנית לצרכיה של בתה לקיים קשר מיטיב עם שני הוריה, מרשימה כבלתי מפותחת דיה, באופן העלול להוביל לפגיעה בקשר של [נ'] עם אביה".

ואמנם, אף אודות האב נרשמו כמה תכונות שאינם אידיאליות (כגון נמנע מיחסי קרבה, דימוי עצמי ובטחון עצמי נמוך), אך לא נמצא בהן עילה לשלול בשל כך את אבהותו של האב על הבת, ואדרבה, בעמוד 19 לדו"ח נרשם בפירוט כי "אין כל מניעה ואף רצוי כי מר [ל'] יקיים הסדרי ראייה עם בתו וכו'". כן נרשם שם שאין כל המלצה לפיקוח הקשר, רק המלצה לתווך תחילתי לשם חידוש הקשר והתחברות עם הבת מחדש. כן נרשם שם כי מומלץ לאב לקבל טיפול פסיכולוגי, אך מודגש שם "כי מדובר בהמלצה, אך לא בתנאי מקדים לחידוש הקשר".

ואכן, מבחינת בית הדין, קיים צורך בטיפול דחוף לשם חידוש הקשר בין האב לבתו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

לאור כל האמור, ובשל הניכור החמור בין האב לבתו שנגרם מצד האם, והביא לניתוק הקשר בין האב לבת, ככל המתואר מעלה בהרחבה, ומאחר ולא נצפה בשלב זה כי האם תורמת אף לא במידה מסוימת לחידוש הקשר, בית הדין עומד על החלטתו מיום א' בסיון תשע"ט (4.6.19) כי האב לא ישלם מזונות הבת לאם, וכל שכן שאין עילה להגדיל את דמי המזונות לאם, המקשה באופן כה בוטה וחמור על האב לקיים את ההורות שלו, ובכך פוגעת פגיעה אנושה בבתה שלה במניעת דמות אב מהבת.

בית הדין סבור כי תפקידה של אם משמרונית הוא לדאוג כי הילדה תלך לפגוש את אביה, ובמידה והאם לא מצליחה בכך, ולא נראית סיבה מוצדקת להפרות קשר בין האב לבת, אזי קיים ספק אם היא מתאימה להיות אם משמרונית, כאשר אחד מתפקידיו העיקריים של הורה משמורן, הוא לדאוג כי ההורה השני יפגוש את הילדים כפי הצורך והפסיקה.

ונציין כמה פסקי דין שהתייחסו לכך.

ראשית, ראו האמור בתמ"ש 20385-05-16 פ.ג. נ' א.ג. (פורסם בנבו), שם מסביר בית המשפט שבמקרה שילד אינו רוצה קשר עם אחד מהוריו, על ההורה שעמו גר הילד הנטל לשכנע את בית המשפט שיש סיבה מוצדקת לסיורב הילד לקשר. אם אין לו הסבר, בית המשפט יסיק שההורה המועדף תורם, במעשה או במחדל, למצב. אין צורך לקבוע שמדובר בניכור הורי או בחומרתו.

עוד נרשם שם, שעל ההורה המועדף לשתף פעולה באופן מלא בניסיונות לשפר את היחסים בין הילד להורה האחר, ויש לפעול באמצעי אכיפה נגד הורה שאינו מציית להוראות בית המשפט. ניתן לפעול על פי הוראות חוק ההוצאה לפועל, התשכ"ז – 1967, כגון במניעת יציאה מן הארץ, בשלילת רישיון נהיגה, ובאיסור שימוש בכרטיסי חיוב והמחאות, וזאת בנוסף על הטלת קנס או מאסר בגין הפרת צו שיפוטי לפי פקודת בזיון בית משפט. ייעשה הכול כדי להביא את ההורה הסרבן לפעול לטובת הילד.

וראו אף האמור בתמ"ש 22078-03-18 מ.ר. נ' ס.ס. (פורסם בנבו), שם בית המשפט קבע כי ניכור הורי הוא התעללות בקטין, והוסיף כי התעללות כזו היא בלתי חוקית, וכי חובתו של בית המשפט, להוקיע ניכור הורי ולמנוע אותו, קודמת ל"עיקרון המלאכותי של טובת הילד". הדברים נאמרים כתשובה לאלה הטוענים כי טובתו של הילד היא קבלת רצונו. טענה זו אין בה ממש, במקרה שהילד מנוכר נגד הורה אחד על ידי משנהו, כי חלק חשוב בתהליך הניכור הוא שכנוע הילד, על ידי ההורה המנכר, עד כדי שטיפת מוח, שההורה המנוכר הוא רשע ופוגעני, ואין בו כל דבר טוב. מכאן שהדברים שהילד אומר אינם מבטאים את רצונו האמיתי, ובוודאי לא את טובתו.

ועוד השווה בית המשפט טענות שווא של ניכור הורי לטענות סרק של התעללות מינית, ("דוקטרינת הפדופיל") שנטענות לעיתים כדי להביא לניתוק קשר בין הילד להורה אשר נטען שהוא פגע בילד. מטעם זה, יש לפסוק הוצאות משפט בסכום גבוה. במקרה הנדון, וגם בשל הדרך בה האם ניהלה את המשפט, חויבה האם לשלם לאב הוצאות משפט בסך 20,000 ש"ח.

וראו אף האמור בתלה"מ 11686-08-18 ד.כ. נ' ב.ד. (פורסם בנבו), כאשר לשיטת בית המשפט שם, ניכור הורי פעיל "נכנס הוא לתוך תחומי העבירה הפלילית" ומהוות הפרת החובה של הורה, על פי סעיף 17 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, תשכ"ב-1962, לנהוג כהורה מסור.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בית המשפט בהחלטתו שם ציווה על לשכת הסיוע המשפטי למנות לאלתר אפוטרופוס לדין עבור הקטין, על הגשת חוות דעת של עו"ס בשאלה אם קיים ניכור הורי ומה ניתן לעשות להכחדת התופעה תוך 15 ימים, וכן על חידוש הקשר בין האם לקטין כולל לינה. נקבע דיון נוסף בפני השופט לשם מעקב בתום חמישה שבועות ממתן ההחלטה.

וראו אף החלטת בית הדין בתיק 292687/2 פלוני נ' פלונית (בית הדין הרבני, נתניה), פורסם בנבו, שם בית הדין הרבני קבע כי האם ניכרה את הילדים מהאב, תוך הצגתו כאדם רע, ולאחר שגם הפרה פעם אחר פעם את הצווים שניתנו נגדה, הן בדבר הסדרי הקשר והן בדבר טיפול, חייב אותה בתשלום לאב סך של 25,750 ש"ח כפיצוי וכן קנס על סך 29,500 ש"ח לאוצר המדינה.

והוסיף בית הדין וסבר כי יש צורך לבחון אם יש להכריז על הילדים קטינים נזקקים, על פי חוק הנוער (טיפול והשגחה), התש"ך-1960, ואם יש להוציא את הילדים "מתחת יד האם ולהעבירם למקום בטוח כדי שלא ימשיכו להיפגע נפשית מהימצאותם ברשום האם". בית הדין הורה "על הרווחה וגורמי המקצוע להפנות נושא זה לביהמ"ש". (ולקוחים הדברים דלעיל מתוך מאמרו של מר פיליפ מרכוס, שופט בדימוס, בית המשפט לענייני משפחה, ירושלים ג' אדר ב' תשע"ט 10 מרץ 2019).

בית הדין מבהיר כי במידת הצורך, נשתמש אף בכלים אלו, אף אם יהיו דרסטיים, לשם חידוש הקשר בין האב לבתו.

באשר לחידוש הקשר בפועל בין האב לבת; בית הדין מפנה את ההורים לפסיכולוגית הגב' פנינה זינגר (טל. 0544430725).

הצדדים יפנו אליה מיוזמתם לאלתר.

עלות הטיפול תחול על שני הצדדים בשווה.

מבוקש עדכון ראשוני מאת הפסיכולוגית בתוך 30 יום.

בקשת האם להפנות את הטיפול לחידוש הקשר למסגרת קופת חולים, דינה להידחות על הסף, בשל הצורך האקוטי לטיפול אינטנסיבי ומתמסר, צורך שככל הנראה לא יתמלא בצורה משביעת רצון במסגרת גוף ציבורי כקופת חולים. נראה כי בקשת האם על טיפול בקופת חולים דווקא, ללא השקעת משאבים מצידה אף שהיא זו הגורמת לניכור ההורי, אף היא מורה לכאורה על השאיפה שלה אף עתה להאטת חידוש הקשר בין האב לבת, תוך מחשבה כי במסגרת זו לא יחודש הקשר או שיחודש באופן איטי וחלקי.

בית הדין קובע כי אם יתברר שהאם אינה משתפת פעולה עם הטיפול באופן ראוי, בית הדין ישקול פסיקת הוצאות משפט כבקשת באת כוח האב, וכן שאר צעדים המתוארים במסגרת החלטות בית המשפט ובתי הדין המוזכרות מעלה.

במידה והאמור בהחלטה זו אינו מקובל על מי מההורים, מבוקש שלא יפנו עם השגותיהם לבית דין זה, שכידוע אינו ערכאת ערעור על החלטותיו.

ניתן לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום כ"א בשבט התש"פ (16/02/2020).

הרב יעקב מ' שטיינהויז

הרב מאיר קאהן

הרב יצחק אושינסקי – אב"ד

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

עותק זה עשוי להכיל שינויי ותיקוני עריכה